

TREDJE SÖNDAGEN EFTER TRINITATIS

DOMINICA TERTIA

Ev. Luk 15:1–10, II Årg Högm Luk 15: 11-32. Predikan av kyrkoherde Ingemar Andersson, LFS

FÖRLORAD OCH ÅTERFUNNEN - GUDS FÖREKOMMANDE NÅD

Runt Jesus samlades mycket dåligt folk. Alla publikaner och syndare höll sig nära intill honom, och de blev mottagna på ett sådant sätt att andliga ledare knotade och klagade: *”Den mannen tar emot syndare och äter med dem.”*

Och det var nu alldeles sant. I tre liknelser i Luk. 15 bekräftar Jesus riktigheten i deras anklagelser. Han inte bara tar emot syndare. Han går efter det förlorade till dess han finner det. Han söker och letar och han skyndar emot den som vänder om. Och han betygar till och med att det blir glädje i himmelen bland Guds änglar över en enda syndare som omvänder sig.

Men han talar också om hur egenrättfärdiga fariseer reagerar när fattiga syndare helt oförtjänt sluts in i Kristi famn och får nåd, förlåtelse och barnskap: de knotar och klagar och vill likt den hemmavarande sonen inte delta i någon glädjefest, utan talar illa om den benådade syndaren och vill inte vara med i sånt sällskap.

I den kända liknelsen om den förlorade sonen skall vi först framhålla att fadern i liknelsen betecknar Jesus Kristus. Tänker man här att fadern i liknelsen är den första personen i gudomen, Gud Fadern, har man inte sett till sammanhanget och då missar man också poängen i liknelsen. Det är ju som svar på anklagelserna mot Jesus för att han tar emot syndare, som Jesus svarar: *”Just så är det! Jag tar emot de förlorade syndarna och ställer till med glädjefest när de kommer till mig.”*

De som förnekar Kristi försoningsverk, hans ställföreträdande lidande för att rädda oss undan vredesdomen, använder den här liknelsen till att förklara att den himmelske Fadern är god, barmhärtig och förlåtande emot syndare. Det behövs inget blodigt offer till försoning för våra synder. Gud är kärleken och han förlåter och älskar syndare, säger man.

Men Skriften betygar, att *”utan blodsutgjutelse sker ingen förlåtelse”*, Hebr. 9:22. Den som förnekar Kristi försoningsverk, som hävdar att Kristus inte behövde lida och dö till försoning för synden, till att försona Gud, har ställt sig utanför Skriften, utanför kristen tro, utanför frälsningen. *Medan vi ännu var svaga dog Kristus i ogudaktigas ställe, när tiden var inne.* Rom. 5:6.

Jesu, hans Sons, blod renar oss från all synd... Han är försoningen för våra synder, och inte bara för våra utan också för hela världens. 1 Joh. 1, 2.

Ni har blivit friköpta... med Kristi dyrbara blod. 1 Petr. 1.

”EN MAN HADE TVÅ SÖNER...”

Det betecknar två slags människor: Först den lättsinniga, grova hopen av världsmänniskor, som inte bryr sig om Gud och hans vilja. Och så finns det en religiös, gudfruktig sort, som inte ger sig iväg ut i synden utan går och slavar ”därhemma”, men som inte tål att grova syndare och allehanda misslyckade existenser tas emot i Guds rike. Det är de egenrättfärdiga.

Men så finns en tredje kategori människor: omvända och benådade syndare som blivit funna av Frälsaren, som den helige Ande kallat genom evangelium, upplyst med sina gåvor och helgat och behållit i den rätta tron.

Den yngre sonen är en självisk materialist som föraktar sin far och snålt ser till och räknar på arvet och vad han skall kunna göra för pengarna. Han vill inte vara barn i huset längre. Nu vill han rå sig själv och göra vad honom lyster med det han skall ärva. Och så får han ut sin del och lämnar fadershuset för ett liv i sus och dus och utsvävningar.

Hur mången har inte handlat så med de andliga rikedomar och det himmelska arv de en gång fått? De är döpta och konfirmerade och har under hela sitt liv varit föremål för Guds godhet och välsignelser. Men man har vänt fadershuset, Guds rike och den kristna församlingen, ryggen och gått bort, ut i ogudaktighet och synd, förslösat sitt himmelska arv, brutit dopförbundet och glömt konfirmationslöftena. Och så har det så småningom glidit iväg tills man hamnat i svinstian.

Men man kan också ha hållit sig undan ogudaktigheten och blivit en snäll, ordentlig och god samhällsmedborgare, som väl skött sina åtaganden och förpliktelser. Men som ändå levtt främmande för Herren, hans nåd och barmhärtighet, och därför, trots all sin präktighet, hört till samma kategori som den förlorade sonen bland svinen – till de andligen döda.

DIN HISTORIA I?

Hör du till samma kategori som den förlorade? Du ville vara fri, komma undan föräldrarnas förmaningar och fostran, lossa lite på Guds ords föreskrifter, mjuka upp dess varningar och förbud något och pröva lite av glädjen i världen. Och så bar det iväg, steg för steg. Så småningom miste du urskillningsförmågan och efter en tid kunde du syssla med sådant som du förr inte ens drömt om att göra. Visst satt det en del taggar kvar i samvetet, men man var ju inte värre än andra, och förresten så finns det förlåtelse. Det har man ju hört sedan barnsben.

Far och mor fick inget veta. De skulle inte förstå, bara oroas och bli ledsna, så inför dem fick man hålla masken, snällt sitta med vid husandakten, gå med till gudstjänsterna då och då, och till nattvarden... Sådan är många förlorade söners och döttrars historia.

”Men när han hade gjort slut på allt, kom en svår hungersnöd över det landet, och han började lida nöd. Då gick han bort och slöt sig till en av inbyggarna där, som skickade ut honom på sina ägor för att vakta svin. Han skulle gärna ha velat äta sig mätt på de fröskidor som svinen åt, men ingen gav honom något.”

Det blev ingen frihet, ingen mättnad, ingen verklig glädje, för det kan världen aldrig ge. För syndens tjänst är en tjänst i slaveri under djävulen. Och hans lön är en evig förtappelse.

*Ja, efter ett liv uti världen,
I synden och yran och flärden,
Ett liv utan Gud och hans Ande,
O, säg mig, vad följer därpå? □
En ångestfull domens förbidan,
En fruktansvärd jämmer och kvidan,
Ett rop till de fallande klippor:
O, krossen och skylen mig då!*

DIN HISTORIA II?

Den äldre sonen var av ett annat slag. Han gick därhemma och skötte sina plikter. Och jämfört med sin bror var han ett under av skötsamhet. Men han var missnöjd med sin far. Han ansåg sig inte behandlad och belönad efter förtjänst: *”Här har jag alla dessa år slavat under dig och aldrig överträtt ditt bud, och mig har du aldrig gett ens en källing, så att jag kunde vara glad med mina vänner.”*

Det här är de egenrättfärdigas erfarenhet i alla tider. De har verkligen inte förslösat sitt arv i ett hejdlöst syndaliv. Nej, de har varit lydiga och snälla. De har skött sig och varit pliktrogna, men

tycker sig inte ha blivit uppskattade och belönade efter förtjänst. Och de anser det vara höjden av orättvisa om en ovärdig syndare så där utan vidare benådas.

Vad har man då för tack för att man bemödat sig, levtt plikttroget och gått och haft tråkigt? Då kunde man ju lika gärna slå runt och leva rövare, om det sedan bara är att komma tillbaka och få allt förlåtet och glömt så där utan vidare...

Det finns ingenting som förtryter en egenrättfärdig människa så, som en ovärdig syndares benådning. Att nåd utesluter all förtjänst är för den egenrättfärdige något fullkomligt främmande. Nåd kan man bara hoppas på och räkna med om man först gjort sitt bästa och på allvar försökt – då kan man räkna med att den barmhärtige Guden skall se till den goda viljan och överse med bristerna, för ingen är ju fullkomlig. – Det är den egenrättfärdiges resonemang. Och med den inställningen är man längre från Guds rike än den grove syndaren som inte har några illusioner om någon egen, inneboende godhet och gudfruktighet.

Men för att här inte skall bli något missförstånd skall här framhållas, att det finns inget försvar, ingen ursäkt för ett liv i synd och ogudaktighet. Sådant fördöms på det skarpaste i Guds ord. Det fanns heller inget berömvärt i den yngre sonens handlande. Det var stor synd och skam! Och den äldre sonens liv till det yttre var berömvärt, föredömligt och efterföljansvärt.

Men liknelsen handlar inte om ett gott eller ett lastbart liv eller om hur en kristen skall leva, utan den handlar om Guds oförskyllda, oförtjänta nåd i Kristus Jesus. Den handlar om att stora syndare, utan den ringaste egen förtjänst, får vara saliga av idel nåd för Jesu skull.

”DÅ KOM HAN TILL BESINNING...”

Där satt han nu, den förlorade, och vaktade svin och hade tid att tänka över sitt liv och vart ett liv i synden lett honom. *”Då kom han till besinning och sade: Hur många daglönare hos min far har inte mat i överflöd, och här håller jag på att dö av svält.”*

Det är i ordets verkliga mening besinningslöst att leva utan hopp Gud och utan Gud i världen (Ef. 2: 12). Men det är inte nöden i sig som får en människa att tänka på Herren. Det är den helige Andes kallelse genom Ordet som gör detta, men nöden är Guds tjänare till att vända örat till Herrens röst och väcka människan till besinning. Och så börjar man överlägga med sig själv om hur man nu skall kunna reparera vad man brutit: *”Jag vill stå upp och gå till min far och säga till honom: Far, jag har syndat mot himlen och inför dig. Jag är inte längre värd att kallas din son. Låt mig få bli som en av dina daglönare.”*

Sådan är människans tanke om hur man skall få nåd. Man vill bli dräng och arbeta sig upp. Man skall bli en bättre människa. Börja läsa Bibeln och be, gå i gudstjänsten, visa mer allvar med sin kristendom, visa ödmjukhet och förkrosselse – så skall nog Gud se mina goda avsikter och ta emot mig, benåda mig och låta mig bli barn i huset och komma till himlen...

Man har ingen föreställning om att Gud kan vilja ha med mig att göra som jag är, att Frälsaren älskar förlorade syndare och vill få sluta dem i sin famn. Nej, först måste man åtminstone ha förtjänat något, innan man kan hoppas på nåd. Så resonerar adamssinnet, tråldomssinnet.

Men Guds nåd är inte till salu. Den kan inte köpas med egenrättfärdighetens lumpna trasor. Dessa må lysa hur vackert som helst i människors ögon, inför Gud är de en styggelse.

”MEDAN HAN ÄNNU VAR LÅNGT BORTA...”

”Och han stod upp och gick till sin far. Medan han ännu var långt borta, fick hans far se honom och förbarmade sig över honom. Fadern skyndade emot honom, föll honom om halsen och kysste honom. Sonen sade till honom: Far, jag har syndat mot himlen och inför dig. Jag är inte längre värd att kallas din son. Men fadern sade till sina tjänare: Skynda er att ta fram den bästa dräkten och klä honom i den och sätt en ring på hans hand och skor på hans fötter! Och hämta den gödda kalven och slakta den, och låt oss äta och vara glada. Ty min son var död men har fått liv igen, han var förlorad men är återfunnen. Och festen började.”

Så skildrar Skriften den sanna omvändelsen. Medan sonen ännu var långt borta – långt ifrån vad han borde varit, iklädd sina skamliga trasor, överraskade fadern honom med sin kärlek. Och om

detta kan varje omvänd syndare vittna. Långt borta, som totalt ovärdig, syndig och där ingenting var som det borde varit, överraskade mig Herren med sin nåd, slöt mig i sin famn. Som alldeles ogudaktig fick jag tro syndernas förlåtelse. Helt oförtjänt skänkte mig Herren nåd, frid och barnaskap.

Och så har det varit sedan dess – som ovärdig och långt ifrån får jag leva på Guds oförskyllda nåd och barmhärtighet.

DEN FÄRDIGA DRÄKTEN, RINGEN OCH SKORNA...

Den bästa dräkten som sonen nu kläddes i betecknar den rättfärdighet Kristus genom sitt lidande och sin död vunnit åt oss syndare. Det är en fotsid klädnad som täcker allt, också fötterna/vandringen. Och den är ”färdigsydd” för hela världen. Det är inget som förlorade syndare kan förtjäna – den skänkes av nåd. Det är fullkomnat! Kom, ty nu är allt färdigt!

Sonen fick också en ring på handen. Det är förbundstecknet, barnskapet, Andens pant. Och han fick nya skor på fötterna. Det betecknar helgelsen, vandringen i Jesu efterföljd. Lust och kraft till detta ger inte drängtjänsten och trälsinnet. Det kan endast evangelium om Guds oförtjänta nåd i Kristus ge (Tit. 2: 11-12).

OCH SÅ BÖRJADE GLÄDJEFESTEN...

Men det var en som inte gladdes. När den äldre sonen vände hem från sitt arbete ute på ägora och hörde ljudet av musik och dans, undrade han vad som nu stod på. En tjänare berättade för honom att hans bror återkommit, att fadern slaktat den gödda kalven och ställt till med fest i glädjen över att få honom tillbaka.

”Då blev han förargad och ville inte gå in. Fadern kom ut och försökte övertala honom, men han svarade sin far: 'Här har jag alla dessa år slavat under dig och aldrig överträtt ditt bud, och mig har du aldrig gett ens en killning, så att jag kunde vara glad med mina vänner. Men när han där kommer hem, din son som har gjort slut på vad du ägde tillsammans med horor, då har du för hans skull slaktat den gödda kalven.' Fadern sade till honom: 'Mitt barn, du är alltid hos mig, och allt mitt är ditt. Men nu måste vi ha fest och glädja oss. Ty denne din bror var död men har fått liv igen, han var förlorad men är återfunnen.'”

Också han var välkommen. Men han blev arg över den nåd hans bror fått. Så reagerar aldrig en sann kristen när en ogudaktig syndare blir omvänd och kommer till rätta. Men så reagerar den egenrättfärdige, den som själv aldrig har velat vara så förlorad att nåden skulle vara helt oförtjänt. □ Här har man gått och trälat och slitit och försökt lyda Gud och vara gudfruktig – men vad har man haft för det? Inte ens en killning att festa på med mina vänner. Men när den där horbocken kommer, då slaktas den gödda kalven... och så flödar förtälet och förtrytelsen.

Han hade andra vänner än fadern och hade sin glädje i andra sammanhang. Den gödda kalven, som symboliserar andlig glädje, frid och fröjd är en hemlighet för den egenrättfärdige och själv gode. Trältjänsten hos fadern hade inte gett någon glädje, inte ens en liten killning, och att ta del i glädjen över en syndares benådning var otänkbart. Det låg heller inget förtjänstfullt eller berömvärdt i den förlorade men återkomne sonens liv i synden, tvärtom! Men Guds förekommande nåd gör ingen åtskillnad mellan syndare. *”Ty här finns ingen skillnad: Alla har syndat och saknar härligheten från Gud, och de står som rättfärdiga utan att ha förtjänat det, av hans nåd, därför att Kristus Jesus har friköpt dem.”*(Rom. 3: 22b ff.)

*Har du i syndens tjänst förspillt / Det arv du en gång fått,
Hör, hur han kallar dig så milt / Och ber dig komma blott;
Och högtidskläder, skor och ring/ Han har tillreds, ty se,
Av dig han väntar ingenting, / Blott att dig allt få ge.*

Amen.